

WAREN DE JAREN ZESTIG LEUK?

Anton C. Zijderveld

#Onlangs werd in de media ineens weer nostalgisch stilgestaan bij ‘the roaring sixties’ van de vorige eeuw. Jongbejaarden gaven uiting aan hun inmiddels wat belegen overkomende, emotionele binding met dat vreemde decennium. Het was, zeiden ze, de tijd van de ongekende vrijheid, de ongebreidelde creativiteit, het doorbreken van kleinburgerlijke taboes, het openbreken van autoritaire bastions. Kortom, ‘een heerlijke tijd’. Maar is dat nou wel zo? Die vrijheid was toch vooral een doorgaans volstrekt onbeschaafde vrijpostigheid. Vrijheid van meningsuiting werd gedegradeerd tot een grote-bek-opzetten. Creativiteit uitte zich meestal in idiote charlatannerie, zoals het geval was in de kunsten waarin avant-garde tot mode en dus haar tegendeel werd verheven. En de taboes werden ingeruild voor andere, niet minder bekrompen taboes, zoals die van het politiek correcte Nieuw Links. Wie daaraan niet meedeed werd aan de nationale schandpaal van de media gekluisterd.

#Wat waren de voordelen van de jaren zestig? Ik zie er vooral drie. Ten eerste ontstond er een pop- en jeugdcultuur die vooral in de muziek een enorme maatschappelijke en zeker ook economische betekenis heeft gekregen. In de jaren vijftig was er geen jeugdcultuur, moesten jongeren zo snel mogelijk volwassen worden. De merendeels verzuilde cultuur van de volwassenen was toen de ‘Leitkultur’. Ten tweede vond de verder gaande emancipatie van vrouwen plaats en in het verlengde daarvan, zij het nog behoorlijk schoorvoetend, de emancipatie van de homoseksuelen. Ten derde kwam er wettelijke regelingen voor de abortus en de euthanasie in het geval van ondragelijk en uitzichtloos lijden.

#Sociologisch is het boeiend dat in dit zelfde decennium de nationale verzorgingsstaat met een centralisering van de macht in Den Haag tot grote bloei kwam. Een soort verstatelijking en een diep ingrijpende legalisering en bureaucratisering van de maatschappelijke organisaties vond plaats. Die riepen, vaak bij monde van door ‘1968’ gevormde professionals, om alsmar meer subsidies van de rijksoverheid. En het is nu eenmaal zo dat wie betaalt ook bepaalt – en uiteraard controleert. De verzorgingsstaat was geen socialistisch project, want nagenoeg alle partijen in de politiek en in de maatschappij deden er aan mee. Ook het bedrijfsleven, immers als een bedrijf failliet dreigde te gaan, werd geroepen dat de staat met subsidies moest ingrijpen. Die deed dat dan om de oplopende werkloosheid in te dammen. Zie de RSV-affaire. Het interessante is dat de anti-autoritaire individualisering van de jaren zestig de uitbouw van de verzorgingsstaat versterkte, want die anti-institutionele rebellen creëerden een cultuur die uitstekende paste bij het ideaal van een ideologische neutrale, gelijkheid nastrevende verzorgende staat. Geïndividualiseerde burgers zijn gemakkelijker te manipuleren dan georganiseerde, verzuilde onderdanen.

#Eén instituut heeft het meeste onder ‘1968’ geleden - de universiteit. Die verwerd einde jaren zestig, begin jaren zeventig tot een volslagen chaotische bende, waarin docenten en studenten zichzelf en elkaar uitputten in eindeloze vergaderingen en waarin oeverloos werd gepalaverd maar nauwelijks iets werd besloten, laat staan uitgevoerd. Daarop reageerde de verzorgende staat door middel van de fameuze WUB. Die veroorzaakte vooral een penetrante bureaucratisering waarin de professionals (professoren en andere docenten) opzij werden geschoven. Er kwam een radenuniversiteit die het gepalaver van voorheen inkaderde en

voortzette. Later kwam daar het marktdenken nog overheen. Met de recente MUB werden de universiteiten het slachtoffer van een stille doch indringende 'managerial revolution'.
#Het begon allemaal in die 'leuke' jaren zestig.